

DECH, s. v. *ojeat*).

¹ En l'ed. de Bofarull d'aquesta crònica (basada en la 1.ª ed. de 1558) apareix la locució *ésser el vent a l'osta*: «Les xxii galees pensaren d'arribar e faeren vela que'l vent era a l'osta, e a remes e a veles pensaren d'anar vers l'estol del rey Carles» (capítol 67); Bofarull l'interpreta com «tenir el viento a la cuadra», mentre JCoromines l'explica, amb més propietat, com «tenir vent a la popa» (veg. DECH IV, 321a16ss.). Així i tot, però, no és gens segur que això era el que hagués escrit Muntaner i és dubtós que hagi existit la locució esmentada: l'edició de J. M. de Casacuberta, basada en el ms. C (1392) duu a l'*òstria* («l'estol del rei Carles no havia passada la Coa de la Volp. E les vint-e-dues galees pensaren d'arborar e fer vela, que el vent era a la òstria», II, 9.8), forma que evidentment té a veure amb el cat. ant. *austre* 'vent de migjorn' (documentat c. 1400, del ll. *auster*, *austri* 'Sud', 'vent del Sud', *AUSTRE*), i amb el fr. ant. *ostre* «vent du sud», *ostreal* «austral» (God.). Notem que aquesta locució ja apareix en Desclot i precisament en la descripció del mateix combat naval entre l'estol català i el francès: «--- les galees del rey Karles se'n foren tornades a Règol, so fo i divenres matí, sí fo vent a la òstria torbat, e layg temps e molt vent; e feeren lur comde que ab aytal temps les galeres del rey d'Aragó no exirien de Messina» (*Cròn.*, cap. 98, *NCL* III, 119.1). La forma *òstria* sembla ser un adjectiu fet damunt un *ostri* < *austri* amb la terminació -a del femení. Aquest testimoniatge d'*òstria* (mot no recollit ni per *DAG*, ni per *AlcM*), sembla suggerir que el llatí *auster* havia deixat alguna descendència. — ² *ALLG* xv, 292; *KJRPb*. VII, i, 59; IX, ii, 21; *ZRPb*. XLIII, 714; Bloch-W., s. v. *óter*. El suposat basc *ostatu*, que algú ha citat a propòsit d'*osta*, sembla ser error en lloc d'*ostu*, sense relació possible amb res d'això (vid. Mitxelena, *BSVAP* XII, 1956, 370). Mitx., *Fon.* (p. 113, n. 9) indica que guip. i bisc. *ostu* (ja en *Refr. i Sent.* de 1593) té variant *oostu* «hurtado» i *onstu*, guip. ant. *o(h)ostu* i és 'lladre', car en Capanaga (bisc. 1656) és *onstu* (doncs, basc *ONOSTU*, i sense relació amb *OBSTARE* > *óter*). — ³ No està recollit per *DAG*, i *Dfa*, i en els vocabularis d'ERoig-JAmades, i no tenim documentació antiga. — ⁴ *AlcM*, s. v. *osta* li assigna com a equivalent castellà *hostaga*, evidentment una variant gràfica d'*ostaga*. Notem que Lab. 1839 duu com a variants castellaneres d'*ostaga* les formes *ustaga* i *fastaga*. — ⁵ Sembla haver-se usat també en la *Cròn.* de Jaume I: en el cap. 66 del ms. de Poblet on hom llegeix «Volem anar a la vila e estaylarem al rey que no y pusca entrar ost—. —A, senyer!, farçts ço que anch rey no feu» correspon en el ms B, Bonsoms «--- no y puscha entrar. —Osta, senyer, dix ell» (citem dels materials de l'edició que preparava Montoliu d'aquest text): context molt més natural.

Ostaga, V. *osta* *Ostal*, V. *hostal* (HOSTE) Os-60

tàlgia, V. os *Ostalles*, V. ús *Ostaló* 'guarà' (*DAG*), sense localitzar, cf. fr. ant. *estalon*, fr. *éston* id. (d'origen germànic) *Ostar*, V. *osta* *Ostarda*, V. au (OCELL)

OSTATGE, 'persona lliurada com a garantia o penyora del compliment d'un pacte', és el mateix mot que el cat. *hostatge* 'estatge, allotjament' (ja en la *Cròn.* de Jaume I i veg. ací vol. IV, p. 810), derivat d'HOSPES, -ITIS, 'hoste', amb -ATICU, usat en referència a l'estatge que l'ostatge havia de fer en casa de l'acreedor o d'un mitjancer; emprat en les locucions de fiançament com *metre* o *donar* (algú) *en hostatge* o *pendre* (l'acreedor) *algú en hostatge* (en casa seva), el mot va significar primer 'fermança, garantia (que es fa posant una persona en poder d'altri)' i després 'persona donada com a fiança d'un pacte'.¹ □ I.^a doc.: (*b*)*ostatge* en les cròniques de Jaume I i de Desclot.

La mateixa duplicitat del sentit es dona en el francès antic *ostage* que reunia els significats de «logement, demeure», «séjour dans une maison» i «personne donnée en ostage» (documentat des de Roland) i també en occità antic *ostatge* «hébergement, demeure» i «garantie», «otage» (*FEW*, s. v. *hospes*; *PDPF*).² El mot en forma llatinitzada com *ostaticus* 'ostatge, penyora' i *ostaticum* 'fiança, fermança' apareix en documents catalans, en baix llatí, de l'època primitiva: 1061 «--- ut --- conveniencias --- attendat et adimpleat predicto comiti et comitisse, mittit eis x *ostaticos* de suis hominibus per xx milia solidos, unumquemque de his per duo milia solidos» i en un doc. de 1064-66: «iuro --- et facio tibi *ostaticum* ut --- revertar ad hanc sedem ---», la locució *mittere sibi in ostaticum* 'lliurar-se com a fiança' en un doc. de 1070: «Raimundus Stephani de Cerviano et Arnallus Guillelmi de Salviano miserunt se in *ostaticum* de iam dictis comite et comitissa».³

En textos catalans antics trobem, ultra *donar ostatge*, la locució *metre* o *donar en ostatge* (amb la construcció originària conservada): «[els sarraïns] donaren-nos *hostatges* los fiyls dels meylors x hòmens que eren en les coves» (*Cròn.*, cap. 102, ed. Barc., II, 112); «E él dix que qual segurtat ne volríem. E nós dixem que-n volríem lo major fiyl seu; e havíem après lo nom de II nebots seus, e dixem-li que-ns *metés* aquels II ab son fiyl *en ostatge*» (ib., cap. 308, VI, 32). Altres exemples en Desclot: «dix-li que él --- vulia aver pau e treves ab él, e que li donaria bons *hostatges*, e aportarien a la host pan, e civada, e carn» (*Crònica*, cap. 39, *NCL* II, 111.7); *menar* (algú) *en hostatge* en cap. 140 (IV, 142.20); més exemples de 1390 i de 1404 en *AlcM*.

¹ Jordan i altres (*ASNSL* CIL, 256) creien en una confusió entre HOSPES 'hoste' i OBSES 'ostatge', mots fonèticament semblants i que semànticament coincidien en el fet que l'ostatge havia d'instalar-se (com a *hoste*) en casa de l'acreedor: possibilitat que encara no ha estat ben descartada. — ² Del fr. ant. *ostage* fou pres l'angl. *hostage* i també l'it. *ostaggio*; en textos italians antics apareix sovint *ostatico*, forma